

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 28. jaanuaril 2014¹

Kohtuasi C-573/12

**Ålands Vindkraft AB
versus
Energimyndigheten**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Förvaltningsrätten i Linköping (Rootsi))

Kaupade vaba liikumine — Koguselise piiranguga samaväärse toimega meetmed —
Direktiiv 2009/28/EÜ — Riiklikud taastuvenergia toetuskavad — Rohelised sertifikaadid, mida
väljastatakse taastuvatest energiaallikatest elektri tootmisele — Sertifikaatide väljastamine ainult
tootjatele, kes asuvad Rootsis või mõnes liikmesriigis, kellega Rootsi Kuningriik on
sõlminud koostöölepingu

1. Käesolev kohtuasi annab Euroopa Kohtule järjekordse võimaluse teha otsuse selle kohta, kas taastuvatest energiaallikatest toodetud energia² riiklike toetuskavade sätted, mis näevad toetuse saamise ette ainult vastava riigi territooriumil asuvatele elektritootjatele, on liidu õigusega kooskõlas.
2. Küsimus, mida iseloomustab pinge kaupade vaba liikumise põhimõtte ja keskkonnakaitse nõuete vahel, tekkis juba kohtuasjas C-204/12–C-208/12: Essent Belgium, mis on praegu Euroopa Kohtu menetluses ja milles ma esitasin ettepaneku 8. mail 2013, väljendades oma seisukohta nii kaupade vaba liikumise põhimõtte kui ka õigusnormide kohta, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. septembri 2001. aasta direktiivis 2001/77/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise edendamise kohta elektrienergia siseturul³.
3. Kuigi faktiline taust on sarnane, on käesoleva kohtuasja õiguslik taust siiski teistsugune, kuna förvaltningsrätten i Linköpingsi (Rootsi) antud selgituste põhjal tuleb vaidlustatud Rootsi süsteemi hinnata, võttes arvesse õigusnorme, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivis 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta⁴.
4. See viib küsimuse juurde, kas direktiivi 2009/28 sätted lubavad kehtestada taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri⁵ riiklikku toetuskava, mille raames antakse roheline elektrienergia tootjatele taastuvenergia sertifikaate, mida elektritarnijad ja teatavad elektritarbijad peavad seejärel vastavalt oma tarnitava või tarbitava elektrienergia koguhulgale teatavas koguses ostma, kui see kava jätab selliste sertifikaatide andmise õiguse ainult kõnealuses liikmesriigis asuvatele elektritootjatele.

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — Suupärasuse huvides nimetan seda energiat „roheliseks energiaks”.

3 — EÜT L 283, lk 33; ELT eriväljaanne 12/02, lk 121.

4 — ELT L 140, lk 16.

5 — Edaspidi „roheline elekter”.

5. Kui sellele vastatakse jaatavalt, tekib ka küsimus, kas roheline energia toetuskavadele juurdepääsu territoriaalne piiramine on kooskõlas kaupade vaba liikumise põhimõtte nõuetega, mis viib uuesti küsimuse juurde, kas direktiiv 2009/28 on ELTL artikli 34 sätteid arvesse võttes kehtiv.

6. Käesolevas ettepanekus väidan ma esiteks, et kuigi direktiiv 2009/28 võimaldab selliseid territoriaalseid piiranguid, siis ELTL artikkel 34 seevastu keelab need.

7. See viib mind järeldusele, et direktiivi 2009/28 artikli 3 lõige 3 on kehtetu selles osas, milles see annab liikmesriikidele pädevuse keelata või piirata selliste tootjate juurdepääsu oma toetuskavadele, kelle elektrit taastuvatest energiaallikatest tootvad elektrijaamad asuvad teises liikmesriigis.

8. Õiguskindlusega seotud põhjustel teen viimaks ettepaneku selle kehtetuks tunnistamise mõju ajaliselt piirata.

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

9. Direktiiv 2009/28, mis jõustus 25. juunil 2009 ja pidi üle võetama hiljemalt 5. detsembriks 2010, tunnistab direktiivi 2001/77 alates 1. jaanuarist 2012 kehtetuks.

10. Direktiivi 2009/28 põhjendustes 1, 13–15, 25, 36, 52 ja 56 on sätestatud:

„(1) Euroopa energiatarbimise kontrollimine ja [roheline] energia ulatuslikum kasutamine moodustavad koos energiasäästu ja suurema energiatõhususega tähtsa osa meetmepaketist, mis on ette nähtud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollit täitmiseks ja pärast 2012. aastat võetavate edasiste ühenduse ja rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks. Nendel faktoritel on oluline osa ka energiavarustuse kindluse tugevdamisel, tehnoloogilise arengu ja uuendustegevuse edendamisel ning tööhõivevõimaluste loomisel ja regionaalarengus, eriti maapiirkondades ja eraldatud piirkondades.

[...]

(13) [...] [O]n asjakohane seada kohustuslikud siseriiklikud eesmärgid, mis on kooskõlas eesmärgiga suurendada [roheline] energia osakaalu 20%ni [...] ühenduse energiatarbimises aastaks 2020.

(14) Kohustuslike riiklike eesmärkide peamine eesmärk on tagada investoritele kindlustunne ja julgustada neid jätkuvalt arendama tehnoloogiaid, mis toodavad energiat igat liiki taastuvatest energiaallikatest. [...]

(15) Liikmesriikide lähtekohad, [roheline] energia võimalused ja energiakasutus on erinevad. Seepärast on vaja muuta ühenduse eesmärk – 20% – iga liikmesriigi individuaalseks eesmärgiks, pidades nõuetekohaselt silmas õiglast ja adekvaatset jaotamist ning võttes arvesse liikmesriikide erinevaid lähtekohti ja võimalusi, sealhulgas [roheline energia] ja energiakasutuse struktuuri olemasolevat taset. [...]

[...]

(25) Liikmesriikidel on erinevad taastuvenergia võimalused ja nad rakendavad riigi tasandil erinevaid kavasisid [roheline] energia toetamiseks. Enamus liikmesriike rakendab selliseid toetusmehhanisme, mis soodustavad vaid [...] nende territooriumil toodetud [rohelist] energiat. Siseriiklike

toetuskavade nõuetekohaseks toimimiseks on väga oluline, et liikmesriigid saaksid juhtida oma siseriiklike toetusmehhanismide mõju ja kulusid vastavalt oma erinevatele võimalustele. [...] Käesoleva direktiivi eesmärk on hõlbustada [roheline] energia piiriülest toetamist ilma, et see mõjutaks siseriiklike toetusmehhanisme. See näeb ette liikmesriikide vahelise koostöö vabatahtlikud mehhanismid, mis võimaldavad neil kokku leppida, millises ulatuses toetab üks liikmesriik energiatootmist teises liikmesriigis ja millises ulatuses tuleks [roheline] energiat käsitada ühe või teise liikmesriigi eesmärkide arvestuses. Et tagada eesmärkide saavutamiseks võetud mõlema meetme tõhusus, st siseriiklike toetuskavade ja koostöömehhanismide tõhusus, on oluline, et liikmesriigid saaksid määrata kindlaks, kas ja millises ulatuses rakendatakse nende siseriiklikku toetuskava teistes liikmesriikides [...] toodetud [roheline] energiale ning et neil oleks võimalus selles kokku leppida, kohaldades käesolevas direktiivis ette nähtud koostöömehhanisme.

[...]

(36) Selleks et luua võimalusi käesolevas direktiivis sätestatud eesmärkide saavutamise kulude vähendamiseks, on asjakohane hõlbustada teistes liikmesriikides [...] toodetud [roheline] energia tarbimist ning võimaldada liikmesriikidel võtta oma riiklike eesmärkide puhul arvesse teistes liikmesriikides tarbitud [roheline] energiat. Selleks on vaja paindlikke meetmeid, kuid need jäävad liikmesriikide järelevalve alla, et mitte mõjutada nende võimet saavutada oma riiklike eesmärgid. Neid paindlikke meetmeid rakendatakse statistiliste ülekannete, liikmesriikide vaheliste ühisprojektide või ühiste toetuskavade vormis.

[...]

(52) Käesoleva direktiivi kohaldamisel välja antud päritolutagatiste ainus ülesanne on tõendada lõpptarbijale, et asjaomane energia osakaal või energiakogus on toodetud taastuvatest energiaallikatest. [...] Oluline on teha vahet toetuskavade jaoks kasutatavate roheliste sertifikaatide ja päritolutagatiste vahel.

[...]

(56) Päritolutagatiseid ei anna iseenesest õigust saada kasu riiklikest toetuskavadest.”

11. Direktiivi 2009/28 artiklis 1 „Sisu ja reguleerimisala” on sätestatud:

„Käesoleva direktiiviga kehtestatakse üldine raamistik [roheline] energia kasutamise edendamiseks. Sellega seatakse kohustuslikud riiklikud eesmärgid seoses [roheline] energia osakaaluga summaarses energia lõpptarbimises [...]”

12. Direktiivi 2009/28 artikli 2 teise lõigu punktides j–l on järgmised mõisted:

- „j) „päritolutagatis” – elektrooniline dokument, mille ainus eesmärk on tõendada lõpptarbijale, et teatav osakaal energiast või energiakogus toodeti taastuvatest energiaallikatest, [...];
- k) „toetuskava” – liikmesriigi või liikmesriikide rühma rakendatav vahend, kava või mehhanism, mille abil edendatakse [roheline] energia kasutamist, vähendades nimetatud energiaga seotud kulusid, tõstes selle võimalikku müügihinda või suurendades taastuenergiaalase kohustuse abil või muul viisil sellise energia ostumahtu. See hõlmab investeeringutoetust, maksuvabastusi või maksuvähendusi, maksutagastusi, toetuskavasid [roheline] energia kasutamise kohustuse täitmiseks, sealhulgas toetuskavasid, milles kasutatakse rohelist sertifikaate, ja otseseid hinnatoetuskavasid, sealhulgas soodustariifimakseid ja lisamakseid, kuid ei pea nendega piirduma;

- l) „kohustus kasutada [rohelist] energiat” – riiklik toetuskava, millega nõutakse, et energiatootjad võtaksid oma tootmisesse teatava osa [rohelist] energiat, et energiatarnijad võtaksid oma tarnimisesse teatava osa [rohelist] energiat ja energiatarbijad võtaksid oma tarbimisesse teatava osa [rohelist] energiat. See hõlmab kavasad, mille alusel võidakse nimetatud nõudeid täita roheliste sertifikaatide kasutamisega”.

13. Direktiivi 2009/28 artikli 3 lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. Iga liikmesriik tagab, et artiklite 5–11 kohaselt arvatud [rohelise] energia osakaal energia lõpptarbimises 2020. aastal on vähemalt sama suur kui tema riiklik üldeesmärk seoses [rohelise] energia osakaaluga nimetatud aastal, nagu on sätestatud I lisa A osas esitatud tabeli kolmandas veerus. [...]

2. Liikmesriigid võtavad tõhusalt kavandatud meetmeid, tagamaks et [rohelise] energia osakaal on vähemalt sama suur või suurem, kui on ette nähtud I lisa B osas esitatud soovitusliku kujunemiskõveraga.

3. Käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks võivad liikmesriigid muu hulgas võtta järgmisi meetmeid:

- a) toetuskavad;
- b) meetmed erinevate liikmesriikide vaheliseks koostööks ja koostööks kolmandate riikidega, et saavutada oma riiklikud üldeesmärgid kooskõlas artiklitega 5–11.

Ilma et see piiraks asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist, on liikmesriikidel õigus kooskõlas käesoleva direktiivi artiklitega 5–11 otsustada, millises ulatuses nad toetavad eri liikmesriikides toodetud [rohelist] energiat.”

14. Direktiivi 2009/28 artiklis 5 on sätestatud:

„1. [Rohelise] energia osakaal iga liikmesriigi summaarses energia lõpptarbimises arvutatakse järgmiste elementide liitmisel:

- a) summaarne [rohelise] elektrienergia lõpptarbimine;

[...]

3. Lõike 1 punkti a kohaldamisel arvutatakse summaarne [rohelise] elektrienergia lõpptarbimine liikmesriigis taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kogusena, välja arvatud elektrienergia tootmine eelnevalt mäe otsa pumbatud vett kasutavates pumpelektrijaamades.

[...]”

15. Direktiivi 2009/28 artikli 11 „Ühised toetuskavad” lõikes 1 on ette nähtud:

„Ilma et see piiraks artiklis 3 sätestatud liikmesriikide kohustuste täitmist, võivad kaks või enam liikmesriiki vabatahtlikult otsustada oma riiklikud toetuskavad ühendada või neid osaliselt koordineerida. Sellisel juhul võidakse ühe osaleva liikmesriigi territooriumil [...] toodetud [rohelise] energia teatud kogust käsitleda teise osaleva liikmesriigi riikliku üldeesmärgi saavutamise arvestuses [...]”

16. Direktiivi 2009/28 artiklis 15 „Taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri-, soojus- ja jahutusenergia päritolutagatiseid” on sätestatud:

„1. Selleks, et esitada lõpptarbijatele andmed energiatarbija energiakasutuse struktuuris [...] toodetud [rohelise] energia osakaalu või koguse kohta kooskõlas direktiivi 2003/54/EÜ [6] artikli 3 lõikega 6, tagavad liikmesriigid, et [rohelise] elektrienergia päritolu on võimalik tagada sellisena, nagu see on sätestatud käesolevas direktiivis, vastavalt objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele.

2. [...] Päritolutagatist ei kasutata tõendamaks liikmesriigi poolt artikli 3 sätete järgimist. Päritolutagatise ülekandmine [...] ei mõjuta [...] [rohelise] energia summaarse lõpptarbimise arutamist vastavalt artiklile 5.

[...]

9. Liikmesriigid tunnustavad teiste liikmesriikide poolt käesoleva direktiivi kohaselt välja antud päritolutagatise [ainult] tõendina lõikes 1 ja lõike 6 punktides a–f nimetatud asjaolude tõendamiseks. [...]

[...]” [täpsustatud tõlge]

B. Rootsi õigus

17. Rohelise elektri tootmise toetuskava kehtestati 2003. aasta seadusega nr 113 taastuenergia sertifikaatide kohta (lagen (2003:113) om elcertifikat)⁷, mis alates 1. jaanuarist 2012 asendati 2011. aasta seadusega nr 1200 taastuenergia sertifikaatide kohta (lagen (2011:1200) om elcertifikat)⁸, mille eesmärk oli muu hulgas tagada direktiivi 2009/28 ülevõtmine.

18. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et kuigi Energimyndigheten tegi põhikohtuasjas käsitletava 9. juuni 2010. aasta otsuse, lähtudes 2003. aasta seadusest, tuleb Rootsi õiguse kohaselt lahendada vaidlus põhimõtteliselt vastavalt seadusele, mis on jõus selle kohtuliku läbivaatamise ajal, st praegusel juhul vastavalt 2011. aasta seadusele.

19. Rootsi õigusaktiga kehtestatud toetuskava põhineb roheliste sertifikaatide andmisel rohelise elektri tootjatele ning selle vastaval elektritarbijate ja teatud tarbijate kohustusel osta neid sertifikaate teatavas koguses, mis vastab osale nende tarnitava või tarbitava elektrienergia kogumahust.

20. Rohelise sertifikaadiga, mis tõendab, et on toodetud üks megavatt-tund rohelist elektrit, saab konkurentsil põhineval turul, kus hindu määravad reeglina pakkumine ja nõudlus, vabalt kaubelda. Selle hind jääb viimaks elektritarbija kanda. See, kui palju sertifikaate tarnijad või tarbijad on kohustatud ostma, varieerub olenevalt rohelise elektri tootmiseesmärgist, mida kavatsetakse saavutada. 2010.–2012. aastal küündis see 0,179 rohelise sertifikaadini müüdud või kasutatud megavatt-tunni eest.

21. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kuigi sellist piirangut 2011. aasta seaduse tekstis ei ole, ilmneb 2003. aasta seaduse ja 2011. aasta seaduse ettevalmistavatest materjalidest, et rohelisi sertifikaate antakse välja ainult Rootsis asuvatele rohelist elektrit tootvatele elektrijaamadele.

6 — Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ (EÜT L 176, lk 37; ELT eriväljaanne 12/02, lk 211; ja parandus ELT 2004, L 16, lk 74).

7 — Edaspidi „2003. aasta seadus”.

8 — Edaspidi „2011. aasta seadus”.

22. Lisaks täpsustab ta, et 2011. aasta seaduse 1. peatüki § 5 sisaldab uut sätet, mille sõnastus on järgmine:

„Käesoleva seaduse kohase kvoodikohustuste täitmiseks võidakse kasutada teises riigis taastuvelektrienergia tootmiseks välja antud taastuenergia sertifikaate, kui Rootsi taastuenergia sertifikaatide süsteem on rahvusvahelise kokkuleppe kaudu kooskõlastatud nimetatud teise riigi taastuenergia sertifikaatide süsteemiga.”

23. 29. juunil 2011 sõlmis Rootsi Kuningriik Norra Kuningriigiga⁹ sellise kokkuleppe. Soome Vabariigiga sellist kokkulepet seevastu ei ole.

II. Põhikohtuasi

24. Ålands Vindkraft AB,¹⁰ kes käitab tuuleparki, mis asub Soomes Ahvenamaa saarestikus, kuid on Ålands Vindkrafti väidete kohaselt, mis on eelotsusetaotluses ära toodud, seotud Rootsi elektrijaotusvõrguga, esitas 30. novembril 2009 taotluse, et saada luba omandada Rootsi õigusnormide alusel rohelisi sertifikaate.

25. Selle taotluse lükkas Energimyndigheten 9. juuni 2010. aasta otsusega tagasi põhjendusega, et roheliste sertifikaatide süsteemist võivad kasu saada ainult Rootsis asuvad rohelist elektrienergiat tootvad jaamad.

26. Ålands Vindkraft esitas förvaltningsrätten i Linköpingile kaebuse, taotledes selle otsuse tühistamist, tuginedes muu hulgas asjaolule, et on rikutud ELTL artiklit 34, kuna vaidlusaluse süsteemi tulemusel jääb ligikaudu 18% Rootsi tarbijate elektrivajaduse rahuldamise õigus üksnes Rootsis asuvatele rohelise elektri tootjatele, mis kahjustab teistest liikmesriikidest elektri importimist.

III. Eelotsuse küsimused

27. Kuna förvaltningsrätten i Linköpingil on direktiivi 2009/28 tõlgendamise ja ELTL artikli 34 ulatuse suhtes kahtlusi, otsustas ta kohtuliku arutamise peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Rootsi taastuenergia sertifikaatide süsteem on riiklik toetuskava, mille kohaselt elektritarnijad ja teatavad elektritarbijad selles liikmesriigis peavad ostma vastavalt oma tarne- või tarbimismahule taastuenergia sertifikaate, ilma et nad oleksid kohustatud ostma samast allikast elektrienergiat. Taastuenergia sertifikaate annab välja Rootsi riik ja need tõendavad, et on toodetud teatav kogus [rohelist elektrit]. [Rohelise] elektri tootjad saavad taastuenergia sertifikaatide müügist tulu, mis lisandub elektrimüügist saadavale tulule. Kas [...] direktiivi 2009/28 [...] artikli 2 [teise lõigu] punkti k ning artikli 3 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et need lubavad liikmesriigil kohaldada niisugust riiklikku toetuskava, nagu eespool kirjeldatud, milles saavad osaleda üksnes selle riigi territooriumil asuvad tootjad ja mille tulemusel on nendel tootjatel majanduslik eelis teiste tootjate ees, kellele ei saa välja anda taastuenergia sertifikaate?
2. Kas niisugust süsteemi, nagu on esimeses küsimuses kirjeldatud, saab pidada koguseliseks impordipiiranguks või sellega samaväärse toimega meetmeks ELTL artikli 34 tähenduses?

9 — Direktiiv 2009/28 lõimiti 2. mail 1992 sõlmitud Euroopa Majanduspiirkonna lepingusse (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3) nii, nagu seda on kohandatud nimetatud lepingu kohandamise protokolliga (EÜT 1994, L 1, lk 572), EMP ühiskomitee 19. detsembri 2011. aasta otsusega nr 162/2011, millega muudetakse Euroopa Majanduspiirkonna lepingu IV lisa („Energia”) (ELT 2012, L 76, lk 49, ja parandus ELT 2012, L 247, lk 16).

10 — Edaspidi „Ålands Vindkraft”.

3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis kas selline süsteem saab olla kooskõlas ELTL artikliga 34, arvestades eesmärki edendada [roheline] elektri tootmist [...]?
4. Kuidas mõjutab eespool sõnastatud küsimuste käsitlemist see, et toetuskava kohaldamisala piirang, mille kohaselt saavad kavas osaleda üksnes omamaised tootjad, ei ole liikmesriigi õiguses sõnaselgelt reguleeritud?”

IV. Kohtujuristi analüüs

A. Esimene küsimus

28. Oma esimese küsimusega, mis koosneb kahest osast, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks teada, kas selline süsteem, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, kujutab endast toetuskava direktiivi 2009/28 artikli 2 teise lõigu punkti k tähenduses, ja teiseks, kas jaatava vastuse korral tuleb selle direktiivi sätteid tõlgendada nii, et need keelavad piirata selles süsteemis osalemise võimalust nii, et seda saavad teha ainult tootjad, kelle elektrijaamad asuvad asjassepuutuva liikmesriigi territooriumil.

1. Küsimuse esimene osa

29. Kas selline roheliste sertifikaatide süsteem, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, on direktiivi 2009/28 artikli 2 teise lõigu punkti k tähenduses toetuskava?

30. Ålands Vindkrafti arvates kohaldub direktiiv 2009/28 roheline elektri kasutamise toetuskavade, mitte selle tootmise toetuskavade suhtes, samas kui Energimyndigheten, kõik valitsused, kes oma seisukohti esitasid, ja Euroopa Komisjon leiavad, et roheline elektrienergia tootmise toetuskava tuleb käsitada selle direktiivi tähenduses „toetuskavana”.

31. Ma nõustun vähimagi kahtluseta viimase käsitusega, mis põhineb nimetatud direktiivi artikli 2 teise lõigu punktides k ja l sisalduvate määratluste tõlgendamisel, ning seda järgmistel põhjustel.

32. Esiteks ilmneb juba nende määratluste sõnastusest selgelt, et toetuskavad, mis on mõeldud roheline energia kasutamise edendamiseks, hõlmavad ka neid, mis nõuavad energiatootjatelt või -tarnijatelt, et need toodaksid või pakuksid teataval määral rohelist energiat. Nii tuleb roheline elektri kasutamise mõistet käsitada tähenduses, mis hõlmab selle elektrienergia tootmist, nii et nende kahe mõiste vastandamine, pidades neid teineteist vastastikku välistavaks, ei ole direktiivi 2009/28 sõnastusega kooskõlas.

33. Teiseks näitab see, et direktiivi 2009/28 artikli 2 teise lõigu punktis k kasutatakse omadussõna *tout* ('kõik') ja võrdväärsetena käsitatavaid mõisteid „vahend”, „kava” või „mehhanism”, samuti seal esitatud näidete loetelu mitteammendav laad, et liidu seadusandja soovis kasutada toetuskava mõistet laias tähenduses.

34. Kolmandaks tuleb nentida, et nimetatud direktiivi artikli 2 teise lõigu punktides k ja l on toetuskavade hulgas soodustariifimaksete ja lisamaksete kõrval sõnaselgelt nimetatud ka rohelistel sertifikaatidel põhinevaid toetuskavasid.¹¹

35. Minu arvates ei ole mingit kahtlust, et selline roheliste sertifikaatide süsteem, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, on direktiivi 2009/28 tähenduses toetuskava.

¹¹ — Neid kavasid mainitakse ka direktiivi 2009/28 põhjenduse 52 viimases lauses.

36. Jäab veel kindlaks teha, kas selle direktiivi sätted keelavad piirata selles süsteemis osalemise võimalust nii, et seda saavad teha ainult tootjad, kelle elektrijaamad asuvad asjassepuutuva liikmesriigi territooriumil.

2. Küsimuse teine osa

37. Direktiivi 2009/28 sätted võimaldavad seda, et menetluse pooled ja menetlusse astunud tõlgendavad neid erinevalt.

38. Esimene tõlgendus, mida pooldab Ålands Vindkraft, on selline, et kuigi direktiivi 2009/28 eesmärk on edendada roheline energia kasutamist, et liikmesriigid suudaksid oma kohustuslikke eesmarke täita, *ei luba* see direktiiv ometi kehtestada diskrimineerivaid toetuskavasid, mis põhjustaksid lubamatuid kaubandustõkkeid.

39. Sellele täiesti vastupidise tõlgenduse pakuvad Energimyndigheten ja Rootsi, Saksamaa ja Norra valitsus, kes on seisukohal, et direktiiv 2009/28 *lubab* sõnaselgelt, või lausa *eeldab* riiklikest toetuskavadest kasusaamise piiramist liikmesriigi territooriumil toodetud roheline energiaga.

40. See tõlgendus on nende arvates kooskõlas direktiivi enda sõnastusega, kuna põhjenduses 25 ja artikli 3 lõikes 3 on mainitud, et liikmesriikidel on vabadus määrata kindlaks, kas ja millises ulatuses nad kavatsevad toetada teistes liikmesriikides toodetud rohelist energiat, ja loetletud vabatahtlikud koostöömehhanismid, mida nad võivad sel juhul kasutada.

41. Pealegi toetavat seda tõlgendust direktiivi 2009/28 üldine ülesehitus. See on nimelt kooskõlas lähenemisviisiga, mis on suunatud liikmesriikidele eraldi, seades igaühele eri eesmärgid. Lisaks teeb see direktiiv liikmesriikide toetuskavadest nende eesmärkide saavutamise põhimehhanismi ja kinnitab liikmesriikide võimalust kontrollida nende kavade tulemusi ja maksumust igaühe enda võimalustest lähtuvalt, mis eeldab, et on kavasid, mis piirduvad iga sellise liikmesriigi territooriumiga.

42. Samuti kinnitavad seda tõlgendust Rootsi ja Norra valitsuse väitel direktiivi 2009/28 ettevalmistavad materjalid, mis annavad mõista, et selle direktiivi kohaselt, mis piirdub üldise raamistiku kindlaksmääramisega, on liikmesriikidel oma kohustuste täitmiseks poliitika elluviimisel suur tegutsemisruum.¹²

43. Komisjon soovib keskteed. Märkides, et erinevalt direktiivist 2001/77 ei ole direktiivis 2009/28 kordagi mainitud kaubandust piiravat mõju ning et selle direktiivi artikli 3 lõike 3 sätted annavad liikmesriikidele õiguse kehtestada toetuskavasid, võtta koostöömeetmeid või otsustada, millises ulatuses nad toetavad teises liikmesriigis toodetud rohelist energiat, leiab ta, et direktiivi 2009/28 tuleb tõlgendada nii, et sellega *ei ole vastuolus*, kui liikmesriik rakendab riiklikku toetuskava, millest saavad kasu ainult tema territooriumil asuvad tootjad.

44. Omalt poolt leian ma, et direktiiv 2009/28 lubab roheline energia toetuskavasid territoriaalselt piirata, nagu näitavad nii grammatiline tõlgendus kui ka selle direktiivi üldine ülesehitus ja eesmärgid.

12 — Rootsi valitsus viitab komisjoni talituste töödokumendi (mis on lisatud komisjoni teatisele Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele – Taastuvenergia, Euroopa energiaturu oluline osaline) punktile 3.1 leheküljel 8 (SWD(2012) 164 (lõplik)). See dokument on kättesaadav ainult inglise keeles.

a) Direktiivi 2009/28 artikli 3 lõike 3 teise lõigu sõnastus

45. Direktiivi 2009/28 põhjendus 25 väljendab sõnaselgelt, et piiranguid leidub enamikus siseriiklikes toetuskavades ning et liikmesriikidel, kellel on erinevad võimalused, on kaalutlusruum, et määrata kindlaks, kas ja millises ulatuses rakendatakse neid toetuskavasid teistes liikmesriikides toodetud rohelisele energiale. See kaalutlusruum avaldub selle direktiivi artikli 3 lõike 3 teises lõigus, kus kinnitatakse põhimõtet, et liikmesriikidel on „õigus kooskõlas [selle direktiivi] artiklitega 5–11 otsustada”, millises ulatuses nad toetavad rohelist importenergiat, ainsa tingimusega, et järgitakse ELTL artikleid 107 ja 108. Sellest nähtub, et direktiiv 2009/28 annab liikmesriikidele pädevuse, et määrata kindlaks, mis põhimõttel ja mis ulatuses nad rohelist importenergiat toetavad, ja sõlmida vajaduse korral teiste liikmesriikidega kokkuleppeid.

b) Direktiivi 2009/28 üldine ülesehitus

46. Kaks direktiivi 2009/28 üldisel ülesehitusel põhinevat argumenti annavad selgeid pidepunkte küsimuse kohta, kas liikmesriik, kes rakendab toetuskava, on kohustatud laskma sellest kavast kasu saada teistes liikmesriikides asuvatel rohelisel elektril tootvatel elektrijaamadatel.

47. Esimene argument tugineb selle direktiivi artiklites 6–11 sätestatud paindlikkuse mehhanismide vabatahtlikkusele. Kuigi liidu seadusandja kavatses toetada piiriülest kauplemist rohelise energiaga, hõlbustades teistes liikmesriikides toodetud rohelise energia tarbimist ja võimaldades liikmesriikidel võtta oma riiklike eesmärkide arvestuses arvesse mõnes teises liikmesriigis tarbitud rohelist energiat,¹³ on selle jaoks kehtestatud „paindlikud meetmed”,¹⁴ mida nimetatakse ka „koostöömehhanismideks”¹⁵ ja mis võivad võtta nii „liikmesriikidevaheliste statistiliste ülekannete”¹⁶ kui ka „liikmesriikide ühisprojektide”¹⁷ või ka „ühiste toetuskavade”¹⁸ kuju, sõnaselgelt kavandatud vabatahtlikeks mehhanismideks,¹⁹ mille jaoks tuleb liikmesriikide vahel eelnevalt sõlmida kokkulepe. Isegi kui mõni liikmesriik peaks soovima rakendada ühepoolset oma toetuskava teises liikmesriigis toodetud rohelisele energiale, ei saa seda energiat tema riiklike eesmärkide täitmise mõttes järelikult arvesse võtta muidu, kui siis, kui see teine riik nõustub selle arvessevõtmisega ja sõlmib esimesega koostöölepingu.

48. Teine argument lähtub päritolutagatiste piiratud ulatusest. Kehtestades küll tagatiste vastastikuse tunnustamise kohustuse, piirab direktiiv 2009/28 sõnaselgelt teiste liikmesriikide välja antud tagatiste ulatust, täpsustades, et need kehtivad ainult tõenditena²⁰, andmata õigust saada kasu riiklikest toetuskavadest.²¹ Sellest nähtub, et liikmesriik võib keelduda toetamast oma toetuskavaga teises riigis asuvat rohelise elektril tootjat, kuigi direktiivi 2009/28 nõuetele vastav päritolutagatis tõendab tolle toodangu rohelisel päritolu.

49. Liikmesriikidele jäetud kaalutlusruumi kinnitavad selle direktiivi eesmärgid.

13 — Vt nimetatud direktiivi põhjendus 36.

14 — *Idem*.

15 — Direktiivi 2009/28 põhjendus 25.

16 — Selle direktiivi artikkel 6.

17 — Nimetatud direktiivi artikkel 7. See direktiiv lubab ka liikmesriikide ja kolmandate riikide ühisprojekte (direktiivi artikkel 9).

18 — Direktiivi 2009/28 artikkel 11.

19 — Selle direktiivi põhjenduse 25 kuues lause.

20 — Nimetatud direktiivi artikli 15 lõige 9.

21 — Vt selle kohta direktiivi 2009/28 põhjendus 56, kus on väljendatud, et „[p]äritolutagatis ei anna iseenesest õigust saada kasu riiklikest toetuskavadest.” Kuigi tingiva kõneviisi kasutus prantsuskeelses versioonis jätab selle ebamääraseks, nii et see tundub igasuguse kindluse välistavat, tuleb siiski nentida, et teistes keeleversioonides on kasutatud oleviku kindlat kõneviisi (vt eriti saksa (*Herkunftsnachweise begründen nicht an sich ein Recht auf Inanspruchnahme nationaler Förderregelungen*); inglise (*Guarantees of origin do not by themselves confer a right to benefit from national support schemes*) ja hispaania (*Las garantías de origen no confieren de por sí el derecho a acogerse a sistemas de apoyo nacionales*) versiooni).

c) Direktiivi 2009/28 eesmärgid

50. Erinevalt direktiivist 2001/77, mis andis liikmesriikidele kõigest soovituslikud eesmärgid, on direktiiviga 2009/28 kehtestatud roheline elektrienergia kasutamise kohustuslikud riiklikud üldeesmärgid,²² mis peavad võimaldama saavutada üldeesmärki, nimelt roheline energia vähemalt 20% osakaalu energiatootmisest Euroopa Liidus, jättes liikmesriikidele õiguse valida nende eesmärkide saavutamiseks sobivad vahendid. Pealegi, kui direktiivi 2001/77 raames võis liikmesriikide soovituslikud „tarbimiseesmärgid” saavutada, võttes arvesse imporditud rohelist elektrienergiat,²³ määratleb direktiiv 2009/28 roheline elektrienergia tarbimise „liikmesriigis [...] toodetud” roheline elektrienergia kogusena, „välja arvatud elektrienergia tootmine eelnevalt mäe otsa pumbatud vett kasutavates pumpelektrijaamades”.²⁴ Rohelise elektri kasutamise edendamise eesmärgi nimel tegutsemine liikmesriikide tasandil ja tootmisele asetatud rõhk tunduvad õigustavat seda, et liikmesriik otsustab anda oma toetust ainult omamaisele tootmisele, mis võimaldab tal oma eesmäärke saavutada.

51. Neil põhjustel teen ettepaneku vastata förvaltningsrätten i Linköpings esimesele küsimusele, et direktiivi 2009/28 artikli 2 teise lõigu punkti k ja artikli 3 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et:

- liikmesriigi õigusnormid, mille alusel antakse roheline elektri tootjatele rohelisi sertifikaate, mida elektritarnijad ja teatavad elektritarbijad peavad seejärel vastavalt oma tarnitava või tarbitava elektrienergia koguhulgale teatavas koguses ostma, on selle direktiivi tähenduses toetuskava;
- nimetatud direktiiv lubab selliseid kavasid kehtestavatel liikmesriikidel piirata roheliste sertifikaatide saamise võimalust, nii et neid antakse ainult nende territooriumil asuvatele rohelist elektrienergiat tootvatele jaamadele.

B. *Teine ja kolmas küsimus*

52. Oma teise ja kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas selline territoriaalne piirang, nagu on omane põhikohtuasjas käsitletavale süsteemile, on ELTL artikliga 34 vastuolus.

53. Sellele küsimusele vastamiseks kasutan ma sama kolmeosalist arutluskäiku, mida ma järgisin oma ettepanekus, mille esitasin eespool viidatud kohtuasjas Essent Belgium, tehes järgemööda kindlaks, kas ELTL artikkel 34 on kohaldatav, kas kõnealused õigusnormid kujutavad endast takistust ja kas see on õigustatud.

1. ELTL artikli 34 kohaldatavus

54. Kas direktiivi 2009/28 vastuvõtmine keelab analüüsida riiklike toetuskavade kooskõla ELTL artikliga 34?

55. Arusaamad, mida Euroopa Kohtule seisukohti esitanud pooled selles küsimuses toetavad, on erinevad.

56. Ålands Vindkraft väidab, et direktiiv 2009/28 ei ühtlustanud riiklikke toetuskavasid ning et järelikult peavad liikmesriikide meetmed, mis võetakse selle direktiivi ülevõtmiseks, olema kooskõlas esmase õigusega, olenemata sellest, kas nad vastavad nimetatud direktiivile või mitte.

22 — Vt selle direktiivi artikli 3 pealkiri.

23 — Vt minu ettepanek eespool viidatud kohtuasjas Essent Belgium, punktid 107–109.

24 — Selle direktiivi artikli 5 lõike 3 esimene lõik.

57. Energimyndigheten seevastu eitab vaidlusaluse territoriaalse piirangu ja ELTL artikli 34 vahelise vastuolu võimalust, sest esmane õigus on tema väitel kohaldatav ainult siis, kui kohaldatav teisene õigus puudub.²⁵

58. Kuigi Saksa valitsus möönab, et direktiiv 2009/28 ei ühtlustanud riiklike toetuskavasid ammendavalt, leiab ta, et seoses ELTL artikliga 34 rakendatava kohtuliku kontrolli ulatuse puhul tuleb arvesse võtta, et liidu seadusandja nõustus teadlikult kaupade vaba liikumise teatavate piirangutega, mida on riiklike toetuskavade korraliku toimimise jaoks vaja.

59. Viimaks järeldab komisjon asjaolust, et direktiiv 2009/28 andis liikmesriikidele õiguse riiklike eesmärkide saavutamiseks oma toetuskavad säilitada, et Rootsi roheliste sertifikaatide süsteemi tuleb pidada ELTL artikliga 34 kooskõlas olevaks.

60. Minu arvates ei saa direktiivi 2009/28 jõustumine kõrvaldada vajadust käsitleda küsimust, mis puudutab ELTL artiklit 34.

61. Kuigi väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et juhul kui mingi valdkond on ühenduse tasandil täielikult ühtlustatud, tuleb selle valdkonna siseriikliku meetme hindamisel lähtuda ühtlustamise meetme sätetest, mitte esmase õiguse sätetest,²⁶ ei ole see kohtupraktika kohaldatav, kuna on selge, et direktiiv 2009/28 ei ühtlustanud rohelise energia kasutamise edendamiseks mõeldud toetuskavade sisu.

62. Tegelikult ei seisne raskus mitte sellise ühise regulatsiooni eksisteerimises, mis näeb liikmesriikidevahelises rohelise energiaga kauplemises ette keskkonnakaitse tagamiseks vajalike meetmete ammendava ühtlustamise, vaid selles, et direktiiv 2009/28 kinnitab liikmesriikide pädevust otsustada, kas nende toetuskavasid rakendatakse teisest liikmesriigist imporditud rohelisele energiale või mitte.

63. Neil asjaoludel tuleb Rootsi toetuskava ELTL artikli 34 seisukohalt hinnata nii, et võetakse arvesse esmase õiguse ülimuslikkust teiste liidu õigusallikate suhtes, millest tuleneb kaks tagajärge.

64. Esimene puudutab teise õiguse tõlgendamist, mida tuleb teha nii, et see oleks kooskõlas esmase õiguse ja liidu õiguse üldpõhimõtetega. Seoses sellega tuleb meenutada väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt tuleb juhul, kui teise õiguse normi võib tõlgendada mitut moodi, eelistada tõlgendust, mille kohaselt see õigusnorm on aluslepingute sätetega kooskõlas, mitte seda tõlgendust, mille kohaselt oleks õigusnorm aluslepingutega vastuolus.²⁷

65. Teine tagajärg puudutab teise õiguse kehtivust, mida tuleb hinnata liikumisvabadusi puudutavate esmase õiguse normide seisukohalt. Euroopa Kohtu praktikast ilmneb nimelt, et ELTL artiklis 34 sätestatud koguseliste piirangute ja nendega samaväärse toimega meetmete keeld ei puuduta „mitte ainult siseriiklike meetmeid, vaid ka liidu institutsioonide kehtestatud meetmeid,”²⁸ mis „peavad samuti austama [liikmesriikidevahelise] kaubanduse vabadust, mis on ühisturu aluspõhimõte”²⁹.

66. Konkreetselt Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöömehhanismi raames, mis on kehtestatud ELTL artikliga 267, tuleb märkida, et isegi kui Euroopa Kohtule esitatakse eelotsusetaotlus ainult liidu õiguse tõlgendamise küsimusele vastuse saamiseks, võib ta teatavatel eristel asjaoludel käsitleda ka teise õiguse normide kehtivust.

25 — Energimyndigheten viitab 14. detsembri 2004. aasta kohtuotsuse C-309/02: Radlberger Getränkegesellschaft ja S. Spitz (EKL 2004, lk I-11763) punktile 53.

26 — Vt viimati 14. märtsi 2013. aasta otsus kohtuasjas C-216/11: komisjon vs. Prantsusmaa, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika.

27 — Vt eelkõige 26. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-305/05: Ordre des barreaux francophones et germanophone jt (EKL 2007, lk I-5305, punkt 28). Vt ka 7. märtsi 2013. aasta otsus kohtuasjas C-19/12: Efir, punkt 34.

28 — 12. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-59/11: Association Kokopelli (punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika). Vt analoogia alusel ka teenuste osutamise vabaduse kohta 26. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-97/09: Schmelz (EKL 2010, lk I-10465, punkt 50).

29 — 29. veebruari 1984. aasta otsus kohtuasjas 37/83: Rewe-Zentrale (EKL 1984, lk 1229, punkt 18).

67. Seoses sellega tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on otsustanud, et „kui tundub, et liikmesriigi kohtu esitatud küsimuste tegelik ese on seotud pigem [liidu] õigusaktide kehtivuse analüüsi kui nende tõlgendamisega, tuleb Euroopa Kohtul seda kõnealusele kohtule kohe selgitada, esitamata talle vorminõudeid, mis üksnes raiskaksid aega ja oleks vastuolus [ELTL artikliga 267] rajatud mehhanismide olemusega”.³⁰

68. Sellest lähtuvalt on Euroopa Kohus mitu korda tunnistanud omal algatusel kehtetuks akti, mida tal oli palutud hoopis tõlgendada.³¹

69. See paindlikkus, mis iseloomustab seda koostöömehhanismi, mida eelotsuse taotlemine endast kujutab, lubab minu arvates Euroopa Kohtul otsustada teisese õigusnormi kehtivuse üle sellisel juhul, nagu praeguses põhikohtuasjas käsitletakse, mil eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab eelotsuse küsimusi nii teisese kui ka esmase õiguse tõlgendamise kohta. Kui sellisel juhul ilmneb teisese õiguse tõlgendamisel vastuolu esmase õigusega, nõuab liikmesriikide kohtutega toimuva koostöö tõhusus, et Euroopa Kohus selgitaks tagajärgi, mis sellisel tuvastamisel asjassepuutuva teisese õiguse normi kehtivusele on.

70. Ei tasu muidugi unustada, et eelotsusetaotluses esitatud teave ei võimalda mitte üksnes Euroopa Kohtul tarvilikku vastust anda, vaid annab ka liikmesriikide valitsustele ja teistele huvitatud isikutele võimaluse esitada Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 23 alusel oma seisukohad. Järelikult tuleb viimasel kontrollida, et see võimalus oleks tagatud, võttes arvesse, et viidatud sätte alusel toimetatakse huvitatud pooltele kätte üksnes eelotsusetaotlused (koos tõlkega iga liikmesriigi ametlikku keelde), mitte siseriikliku kohtuasja toimik, mille vajadusel esitab Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitanud kohus.³²

71. Praegusel juhul selgub eelotsusetaotlusest, et kuigi küsimused käivad formaalselt direktiivi 2009/28 artikli 2 teise lõigu punkti k ja artikli 3 lõike 3, samuti ELTL artikli 34 tõlgendamise kohta, väljendab förvaltningsrätten i Linköping, kes ei välista, et põhikohtuasjas käsitletava süsteemi omadused on direktiiviga 2009/28 kooskõlas, ja esitab ometi küsimuse selle süsteemi kooskõla kohta kaupade vaba liikumise põhimõttega, kaudselt kahtlusi selle direktiivi kehtivuse suhtes, nii et nende küsimuste sisu kohustab andma hinnangut kehtivuse kohta.

72. Nii mõistsid eelotsusetaotlust ka liikmesriikide valitsused ning põhikohtuasja pooled, nagu näitavad muu hulgas Energimyndigheteni seisukohad, mille kohaselt oleks territoriaalsete piirangute keelamine ELTL artikli 34 alusel direktiiviga 2009/28 „vastuolus”.³³

73. Seega tuleb hinnata, kas ELTL artiklit 34 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline territoriaalne piirang, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ja teha sellest vajaduse korral järeldused direktiivi 2009/28 kehtivuse kohta nimetatud õigusnormi seisukohalt.

2. Kaupade vaba liikumise piirangu olemasolu

74. Nagu ma meenutasin oma ettepanekus, mille ma esitasin eespool viidatud kohtuasjas *Essent Belgium*,³⁴ tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kõik liikmesriikide kaubanduseeskirjad, mis võivad otse või kaudselt, tegelikult või potentsiaalselt takistada liidusisest kaubandust, kujutavad endast koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmeid ELTL artikli 34 tähenduses.

30 — 1. detsembri 1965. aasta otsus kohtuasjas 16/65: *Schwarze* (EKL 1965, lk 1081, 1094).

31 — Vt muu hulgas 3. veebruari 1977. aasta otsus kohtuasjas 62/76: *Strehl* (EKL 1977, lk 211, punktid 10–17); 15. oktoobri 1980. aasta otsus kohtuasjas 145/79: *Roquette Frères* (EKL 1980, lk 2917, punkt 6) ja 4. oktoobri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-457/05: *Schutzverband der Spirituosen-Industrie* (EKL 2007, lk I-8075, punktid 32–39).

32 — Vt eelkõige 27. novembri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-370/12: *Pringle*, punkt 85 ja seal viidatud kohtupraktika.

33 — Vt nende seisukohtade prantsuskeelse versiooni punkti 28 eelviimane lõik.

34 — Punkt 78.

75. Piirang ei pruugi tuleneda mitte üksnes importtoodete halvemusse seadmisest kodumaiste toodetega võrreldes, vaid ka vastupidi, kodumaisele toodangule antud eelisest võrreldes importkaubaga,³⁵ st õigusnormidest, mis andmata küll eelist ainult kodumaistele toodetele, nõuavad importtoodete puhul eelise andmiseks lisatingimusi³⁶.

76. Isegi kui Rootsi roheliste sertifikaatide süsteem ei keela elektrienergia importimist, annab see vaieldamatult majandusliku eelise, mis tõenäoliselt seab Rootsis asuvad rohelise elektri tootjad eelisolukorda võrreldes teistes liikmesriikides asuvate tootjatega, kuna samas kui esimesed saavad roheliste sertifikaatide müügist lisatulu, mis toimib tootmistoetusena, saavad teised tasu ainult rohelise elektri müügi eest.

77. Kui teistes liikmesriikides asuvad elektritootjad ei saa rohelist elektrienergiat eksportides selles roheliste sertifikaatide süsteemis osaleda, on see järelikult diskrimineeriv kaupade vaba liikumise piirang, mis on ELTL artikliga 34 keelatud.

78. Tuleb siiski kontrollida, kas selline piirang võiks olla põhjendatud.

3. Kaupade vaba liikumise takistuse põhjendatus

79. Põhjustel, mille ma esitasin eespool viidatud kohtuasjas Essent Belgium ja mida on minu arvates tarbetu korrata, olen ma seisukohal, et liikmesriigi õigusnorme, mis kujutavad endast koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetet, võib põhjendada keskkonnakaitse eesmärk, isegi kui need õigusnormid on diskrimineerivad, kuid sel juhul siiski tingimusel, et nende proportsionaalsust kontrollitakse eriti rangelt, või nagu ma väljendusin, neile peab kehtima „rangem proportsionaalsuse nõue”.

80. Seega tuleb kontrollida, kas põhikohtuasjas käsitletavat liikmesriigi õigusnormid on keskkonnakaitse eesmärgi saavutamise tagamiseks sobivad ega lähe kaugemale kui selle saavutamiseks vajalik.

81. Energimyndigheten nagu ka kõik seisukohti esitanud valitsused viitavad kohtuotsusele PreussenElektra,³⁷ väites et selles kohtuotsuses esitatud põhjendused on kohaldatavad ka põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormide suhtes.

82. Mina seda seisukohta ei jaga ja olen arvamusel, et õigusliku raamistiku muutmine nõuab vaidluspunktide ülevaatamist.

83. Eriti äratavad minu tähelepanu kaks asjaolu, nimelt elektrituru liberaliseerimine ja päritolutagatiste vastastikuse tunnustamise süsteemi rajamine.

84. Esiteks on liit alates 1999. aastast olnud haaratud elektrienergia siseturu järkjärgulise liberaliseerumise dünaamikasse, mis avaldub uue õigusliku raamistiku, nimelt „kolmanda energiapaketi” kehtestamises. See raamistik, mis koosneb eeskätt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrusest (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleles elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003,³⁸ ja Euroopa

35 — Vt eelkõige 5. juuni 1986. aasta otsus kohtuasjas 103/84: komisjon vs. Itaalia (EKL 1986, lk 1759), kus koguselise piiranguga samaväärseks meetmeks liigitati finantsabi, mida anti ühistranspordiettevõtjatele tingimusel, et nad ostavad kodumaiseid sõidukeid.

36 — 6. oktoobri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-443/10: Bonnarde (EKL 2011, lk I-9327), mis puudutab Prantsuse õigusnorme, mis seavad keskkonnateadliku valiku toetuse andmise tingimuseks selle, kas imporditud esitlussõiduki esimesel registreerimistunnistusel on märga „esitlussõiduk”.

37 — 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98 (EKL 2001, lk I-2099).

38 — ELT L 211, lk 15.

Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiivist 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ,³⁹ seab elektritootjate vahel sisse konkurentsi ja tihendab piiriülest elektrikaubandust, soodustades võrkude vastastikust ühendamist.

85. Tuleb märkida, et erinevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiivist 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta,⁴⁰ mis kujutas endast kõigest „elektrituru liberaliseerimise järgmist etappi[, mis] jätab alles liikmesriikidevahelise elektrikaubanduse takistused”,⁴¹ on direktiivi 2009/72 eesmärk, nagu selgub selle põhjendusest 62, hästtöötava elektrienergia siseturu loomine, mis võimaldaks elektrienergiat tänu omavahel ühendatud võrkudele ühesugustel tingimustel müüa.

86. Tuleb ka rõhutada, et nagu kinnitavad Euroopa Ülemkogu 4. veebruari 2011. aasta järeldused,⁴² ning ka 18. ja 19. oktoobri järeldused,⁴³ on liikmesriigid kokku leppinud, et elektri siseturg tuleb 2014. aastaks täielikult välja kujundada, et tagada elektrienergia vaba liikumine. Nii ei ole elektri siseturu väljakujundamine 2014. aastaks vastupidi sellele, mida väidab Saksamaa valitsus, mitte ainult komisjoni siht, vaid ka liidu „vajadus”⁴⁴ ja eesmärk.

87. Lisaks tuleb nentida, et roheline energia lõimimine elektrienergia siseturule on üks direktiivi 2009/28 eesmärke, kuna selle direktiiviga soovitakse eriti arendada liikmesriikide elektrivõrkude vastastikust ühendust, et arendada piiriülest kauplemist olemuselt katkendliku roheline elektrienergiaga, tagades roheline elektrienergia tootjatele eelistatud või tagatud juurdepääsu põhi- ja jaotusvõrkudele.⁴⁵

88. Teiseks ei ole alates sellest, kui direktiiviga 2001/77 kehtestati „päritolutagatised”, mille eesmärk on just nimelt suuta tagada, et toodetud elektrienergia on pärit taastuvatest allikatest, enam alust esitada põhjendust, et teises liikmesriigis toodetud elektri rohelist päritolu on võimatu kindlaks teha.

89. Sellele võib vastu väita seda, et päritolutagatised on direktiivis 2009/28 mõeldud ainult tõenditeks, millega tarnija saab oma klientidele tõendada, et tema energiakasutuse struktuuris on teatav osakaal või kogus taastuvatest energiaallikatest toodetud energiat;⁴⁶ et neid ei kasutata siduvate riiklike eesmärkide täitmise tõendamiseks;⁴⁷ ja et need ei anna iseenesest õigust saada kasu riiklikest toetuskavadest⁴⁸.

90. See vastuväide ei puutu minu arvates siiski Euroopa Kohtu vaadeldavasse väitesse, kuna see põhineb ainult tõendite puudumisel, mis võimaldaks toodetud elektrienergia päritolu kindlaks teha. Pealegi püüab see vastuväide õigustada ELTL kaupade vaba liikumist käsitlevate normide rikkumist, viidates madalama astme normile.

39 — ELT L 211, lk 55.

40 — EÜT 1997, L 27, lk 20; ELT eriväljaanne 12/02, lk 3.

41 — Eespool viidatud kohtuotsus PreussenElektra, punkt 78.

42 — Dokument EUCO 2/1/11.

43 — Dokument EUCO 156/12.

44 — Vt Euroopa Ülemkogu 18. ja 19. oktoobri 2012. aasta järelduste punkti 2 alapunkt c.

45 — Selle direktiivi artikli 16 lõike 2 punkt b.

46 — Selle direktiivi artikli 15 lõige 7.

47 — Nimetatud direktiivi artikli 15 lõike 2 neljas lõik.

48 — Direktiivi 2009/28 põhjendus 56. Vt ka käesoleva ettepaneku punkt 20.

91. Kokkuvõttes tundub mulle, et elektrikaubanduse õigusliku raamistiku kahekordne areng, mida iseloomustab liberaliseerimise ja vastastikuse tunnustamise dünaamika, teeb eespool viidatud kohtuotsusest PreussenElektra tuleneva kohtupraktika juurde jäämise raskeks, kuigi ma nõustun tingimusteta teesiga, mille kohaselt rohelise energia kasutamine, mille edendamine on riiklike toetuskavade eemärk, on keskkonnakaitse seisukohast kasulik, kuna see aitab vähendada kasvuhooonegaaside heitkoguseid.⁴⁹

92. Ma suhtun aga kahtlevamalt seisukohta, et ühes liikmesriigis asuva rohelise elektri tootja võimalus saada teise liikmesriigi rakendatavast toetuskavast kasu on kindlasti selle eesmärgiga vastuolus. Selles suhtes tundub mulle, et toetuskavade üldiste eesmärkide ja konkreetsemate territoriaalsete piirangute eesmärkide vahel valitseb teatav segadus.

93. See küsimus väärrib tähelepanelikku uurimist, sest kuigi on kerge nõustuda, et roheliste sertifikaatide süsteemid aitavad keskkonda kaitsta, stimuleerides rohelise energia tootmist, on seevastu omamoodi paradoksaalne arvata, et teisest liikmesriigist pärineva rohelise elektrienergia importimise edendamine võiks keskkonnakaitset kahjustada.

94. Seega on minu arvates oluline vaadelda üksikasjalikumalt kõiki põhjendusi, mis on esitatud, et selgitada, miks riiklikes toetuskavades keeldutakse arvesse võtmast teistest liikmesriikidest pärit rohelise elektrienergia tootmist.

95. Kuigi kõigi nende puhul tuginetakse üldisemalt keskkonnakaitsele, on need põhjendused tegelikult väga erinevad. Seega tuleb iga argumendi kaalumiseks naasta ükshaaval kõigi peamiste argumentide juurde, mille on esitanud Energimyndigheten ja oma seisukohti esitanud valitsused⁵⁰.

96. Esimene argument põhineb vajadusel tagada toetuskavade nõuetekohane toimimine ja mitte kahjustada liikmesriikide suutlikkust saavutada oma riiklikke rohelise elektri tootmise suurendamise eesmärke, mis eeldab, et nad saaksid kontrollida oma siseriiklike toetusmehhanismide mõju ja kulusid vastavalt oma erinevatele võimalustele.

97. See esimene argument ei ole veenev, kuna minu arvates ei ole tõendatud, et juhul, kui liikmesriikide roheliste sertifikaatide süsteemid avataks teistes liikmesriikides asuvatele tootjatele, tekiks nende süsteemide destabiliseerumise oht.

98. Lisaks sellele, et piiriüleses elektrikaubanduses endiselt säilinud tehnilised takistused, mis on eelkõige seotud võrgule juurdepääsu raskustega ja võrkude vastastikuste ühenduste puudumisega, piiravad – kuigi eri liikmesriikides muidugi eri määral – välismaiste rohelise elektri tootjate äkilise ja massilise lisandumise ohtu, kuuluvad toetuskavade juurde üldiselt reguleerimismehhanismid, mis võiks vajaduse korral suuta leevendada ohtu, et roheliste sertifikaatide hind langeb, kuna välismaistele tootjatele väljastamise tõttu suureneb ringluses olevate sertifikaatide arv. Sellises süsteemis, nagu on kõne all põhikohtuasjas ning mis põhineb sellel, et tarnijatele ja teatud tarbijatele seatakse muutuvaid kvoodikohustusi, võiks sertifikaatide arvu kasvu roheliste sertifikaatide turul tegelikult korvata kvoodinõuete vastav suurenemine, mis oleks ainult samm õiges suunas.

99. Teine argument põhineb sellel, et piiriülene rohelise elektri kaubandus nõuab, et asjassepuutuvad liikmesriigid sõlmiksid eelnevalt koostöölepingu, et lahendada mitmesuguseid küsimusi, mis puudutavad muu hulgas roheliste sertifikaatide väljaandmise tingimusi, teabe koordineerimist ja elektri jaamade heakskiitmise eest vastutavate ametiasutuste kindlaksmääramist.

100. See argument ei veena mind samuti.

49 — Vt eespool viidatud kohtuotsus PreussenElektra, punkt 73.

50 — Seoses argumentidega, mis lähtuvad esiteks põhimõttest, et keskkonnakahjustus tuleb heastada eeskätt kahjustuse kohas, ja teiseks energia varustuskindluse tagamise põhimõttest, viitan ma eespool viidatud kohtuasjas Essent Belgium esitatud ettepaneku punktidele 105 ja 106.

101. Esiteks, nagu möönab ka Saksamaa valitsus, ei ole direktiivis 2009/28 ette nähtud liikmesriikidevaheliste koostöömehhanismide eesmärk mitte tagada välismaal toodetud roheline elektrienergia juurdepääsu riiklikele toetuskavadele, vaid võimaldada liikmesriikidel saavutada oma riiklikud üldeesmärgid teiste liikmesriikide abiga. Minu arvates ei pruugi riiklike toetuskavade avamine välismaal asuvatele elektrijaamadele kaugeltki mitte takistada koostöölepingute sõlmimist, vaid võib hoopis seda soodustada, julgustades liikmesriike oma toetuskavasid kooskõlastama.

102. Teiseks on minu arvates tähendusrikas, et samas kui direktiivi 2009/28 eesmärkide hulgas on liikmesriikide vahel roheline energiaga kauplemise arendamine, on direktiivi jõustumisest saadik sõlmitud ainult üks koostööleping, nimelt see, mille Rootsi Kuningriik ja Norra Kuningriik sõlmisid 29. juunil 2011. Lisaks märgin ma huviga, et oma 5. novembri 2013. aasta teatises „Elektrienergia siseturu saavutamine ning riigi sekkumise parim kasutamine”⁵¹ rõhutab komisjon, kes avaldab kahetsust, et peale selle lepingu ei ole muid koostöömehhanisme kasutatud, seda, et taastuvenergia arendamine piiriüleste toetuskavadega „võib vähendada direktiivi 2009/28/EÜ nõuetele vastavuse saavutamise kulusid [...] [ja] aidata kõrvaldada ühtse turu võimalikke moonutusi, mis tulenevad *riiklike* lähenemisviiside erinevustest”⁵².

103. Kolmas argument puudutab seda, et territoriaalsete piirangute keelamise korral kaotaksid liikmesriigid kontrolli oma energiakasutuse struktuuri üle.

104. See argument ei ole minu arvates põhjendatum kui eelmised. Kuigi ELTL artikli 194 lõike 2 teisest lõigust nähtub, et liidu energiapoliitikas soovitakse austada liikmesriikide vabadust valida oma energiakasutuse struktuuri, piiramata ELTL artikli 192 lõike 2 punkti c kohaldamist,⁵³ võivad energiapoliitika valikut siiski mõjutada meetmed, mida liit võtab oma keskkonnapoliitika raames, nagu kinnitab direktiiv 2009/28 ise, mis seades igale liikmesriigile kohustuslikud roheline energia tarbimise eesmärgid, mõjutab paratamatult nende energiakasutuse struktuuri.

105. Neljas argument puudutab seda, et teistes liikmesriikides asuvad roheline elektri tootjad saaksid valida endale kõige soodsama süsteemi, mis avaks ukse „tellimise peale” saadavatele toetustele, st võimaluse saada toetust kahe eri liikmesriigi kavadest.

106. Ma arvan siiski, et liikmesriikide võimalus oma toetuskavasid mitmesuguste direktiivis 2009/28 sätestatud koostöömehhanismide abil kooskõlastada annab sellele vastuväitele piisava vastuse.

107. Viies territoriaalsete piirangute toetuseks esitatud argument on see, et toetuskavade avamine välismaistele tootjatele võiks anda tagajärje, et ühe liikmesriigi tarbija hakkab rahastama teistes liikmesriikides asuvaid rohelist elektrit tootvaid jaamu. Mul tekib siiski küsimus, kuidas see argument, mille Energimyndigheten kohtuistungil esitas, võiks tugineda keskkonnakaitse eesmärgile, mis õigustab vastupidi hoopis seda, et ühe liikmesriigi tarbijad rahastaksid liikmesriikide toetuskavade kaudu pigem mõnest liikmesriigist imporditud rohelist energiat kui kodumaist fossiilkütustel põhinevat energiat.

108. Kokkuvõttes olen ma seisukohal, et ükski esitatud argument ei võimalda näidata, et sellised territoriaalsed piirangud, nagu on kõne all põhikohtuasjas, sobivad keskkonnakaitse eesmärgi saavutamise tagamiseks.

51 — C(2013) 7243 final.

52 — Lk 18 ja 19.

53 — See viimane säte võimaldab liidul võtta keskkonnapoliitika raames „meetmeid, mis mõjutavad oluliselt liikmesriigi valikut erinevate energiaallikate vahel ning tema energiavarustuse üldstruktuuri”.

109. Seoses sellega on oluline märkida, et üks neljast liidu keskkonnapoliitika komponendist, mis on ära nimetatud ELTL artikli 191 lõikes 1, on „loodusressursside kaalutletud ja *mõistlik* kasutamine”⁵⁴. Rohelise elektriga piiriülese kauplemise areng, mis tuleneks riiklike toetuskavade avanemisest välismaistele tootjatele, aitaks selle eesmärgi saavutamisele aga kaasa, võimaldades tootmist liikmesriikide vahel nende võimaluste alusel optimaalselt jaotada.

110. Seega olen ma seisukohal, et sellised territoriaalsed piirangud, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei ole kaupade vaba liikumise põhimõttega kooskõlas.

111. Kuna direktiivi 2009/28 ei ole minu arvates võimalik tõlgendada teisiti kui nii, et ta lubab selliseid piiranguid, olen ma seisukohal, et direktiiv tuleb selles osas kehtetuks tunnistada.

112. Jäab veel määrata kindlaks selle kehtetuks tunnistamise ajaline mõju.

113. Kuna õigusakti kehtivust käsitlev eelotsusetaotlus ja tühistamishagi on kaks teineteist täiendavat seaduslikkuse kontrollimise mehhanismi, määrab Euroopa Kohus kehtetuks tunnistamise mõju kindlaks analoogiliselt tühistamisotsustega, mille ajaline mõju on täpsustatud ELTL artiklis 264.

114. Seega on kehtetuks tunnistamisel ELTL artikli 264 esimese lõigu kohaselt samasugune tagasiulatuv mõju nagu tühistamisel.

115. Lähtudes ELTL artikli 264 teises lõigus sätestatud erandist, möönab Euroopa Kohus, et erandkorras võib kehtetuks tunnistamise tagasiulatuvast mõjust kõrvale kalduda, kui seda õigustavad ülekaalukad kaalutlused.

116. Nii leidis Euroopa Kohus kolmes 15. oktoobri 1980. aasta kohtuotsuses – kohtuasjades *Providence agricole de la Champagne*,⁵⁵ *Maïseries de Beauce*⁵⁶ ja eespool viidatud kohtuasjas *Roquette Frères* –, pärast seda, kui ta oli tuvastanud vaidlustatud määruste kehtetuse, et see kehtetus ei luba seada kahtluse alla kursikompensatsioonide vastuvõtmist või maksmist liikmesriikide ametiasutuste poolt, mida nad on teinud nende määruste alusel enne seda kohtuotsust.

117. Hiljem on Euroopa Kohus kasutanud ühenduse õigusakti kehtetuks tunnistamise mõju ajalise piiramise võimalust juhtudel, kui seda nõuavad õiguskindlusest tulenevad kaalutlused, mis hõlmavad kõiki asjassepuutuvaid huve.⁵⁷

118. Sellise piiramise otsustamisel võtab Euroopa Kohus esiteks arvesse huvitatud ringkondade heauskust ja teiseks olulisi häireid, mida need otsused võiksid väljakujunenud õiguslikes olukordades kaasa tuua.

119. Ma olen arvamusel, et kehtetuks tunnistamise mõju ajaline piiramine on põhikohtuasjas käsitletaval juhul, mille asjaolud on erilised, õigustatud.

120. Rohelise energia arendamine eeldab tõepoolest kulukaid ja pikaajalisi investeeringuid. Toetuskavade tagasiulatuv muutmine võiks tekitada investorites usalduskriisi ja vähendada sellesse sektoris, eriti kõige vähem arenenud tehnoloogiasse tehtavaid investeeringuid.

54 — Kohtujuristi kursiiv.

55 — 4/79, EKL 1980, lk 2823.

56 — 109/79, EKL 1980, lk 2883.

57 — Vt 8. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-228/99: *Silos* (EKL 2001, lk I-8401, punktid 35 ja 36); 22. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-333/07: *Régie Networks* (EKL 2008, lk I-10807, punktid 121 ja 122) ning 9. novembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-92/09 ja C-93/09: *Volker und Markus Schecke ja Eifert* (EKL 2010, lk I-11063, punktid 93 ja 94).

121. Neil asjaoludel soovitan ma konkreetselt, et Euroopa Kohus lükkaks oma otsuse mõju edasi 24 kuu võrra selle tegemisest, et direktiivi 2009/28 saaks teha vajalikud muudatused.

C. Neljas küsimus

122. Oma neljanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kuidas mõjutab eelmiste küsimuste vastust see, et põhikohtuasjas käsitletava toetuskava taolise süsteemi kohaldamisala piiramine, nii et selles saavad osaleda üksnes omamaised tootjad, ei ole liikmesriigi õiguses sõnaselgelt reguleeritud.

123. Eelotsusetaotluses on sõnaselgelt öeldud, et kuigi see piirang ei tulene „selle seaduse tekstist, vaid selle ettevalmistavatest materjalidest”,⁵⁸ „[...] ei ole Rootsi õiguse kohaselt võimalik lubada [rohelistel] sertifikaatide süsteemi neid [rohelist] elektrienergiat tootvaid jaamu, mis asuvad väljaspool nimetatud riigi piire”.⁵⁹

124. Eelotsusetaotluse esitanud kohus, kes on ainsana pädev oma riigi asjassepuutuvaid õigusnorme kindlaks tegema ja tõlgendama, leiab seega seaduse ettevalmistavate materjalide põhjal, et territoriaalne piirang kajastab Rootsi kehtiva õiguse hetkeseisu. Pealegi, kui see nii ei oleks, oleks tema kolm esimest küsimust hüpoteetilised.

125. Oma viimase küsimusega otsib ta seega kinnitust teleoloogilisele tõlgendusmeetodile, mida ta kasutas, et teha kindlaks oma riigi kehtiva õiguse sisu.

126. Euroopa Kohus, kes ei ole pädev talle ELTL artikliga 267 antud ülesande raames liikmesriigi õiguse tõlgendamise üle otsustama,⁶⁰ ei saa kontrollida meetodit, mille liikmesriigi kohus on selle tõlgendamiseks välja valinud.

127. Seega olen ma seisukohal, et sellele küsimusele, mis ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse, ei ole vaja vastata.

V. Ettepanek

128. Esitatud kaalutlustest lähtuvalt olen ma seisukohal, et förvaltningsrätten i Linköpingsi esitatud küsimustele tuleb vastata järgmiselt:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivi 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta artikli 2 teise lõigu punkti k ja artikli 3 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et:
 - liikmesriigi õigusnormid, mille alusel antakse taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootjatele rohelisti sertifikaate, mida elektritarnijad ja teatavad elektritarbijad peavad seejärel vastavalt oma tarnitava või tarbitava elektrienergia koguhulgale teatavas koguses ostma, on direktiivi 2009/28 tähenduses toetuskava;

58 — Vt eelotsusetaotluse punkt 46.

59 — *Idem*. Vt ka eelotsusetaotluse punkt 24, kus on öeldud, et „ka seaduse uue sõnastuse kohaselt ei ole võimalik välja anda [rohelisti] sertifikaate põhikohtuasjas kaebuse esitajale, sest Soomega ei ole koostöölepingut sõlmitud”, ja eelotsusetaotluse punkt 23, mis tutvustab ettevalmistavate materjalide sisu.

60 — Vt eelkõige 16. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-212/10: Logstor ROR Polska (EKL 2011, lk I-5453, punkt 30).

- direktiiv 2009/28 lubab selliseid kavasid kehtestavatel liikmesriikidel piirata roheliste sertifikaatide saamise võimalust, nii et neid antakse ainult nende territooriumil asuvatele taastuvatest energiaallikatest elektrienergiat tootvatele jaamadele.
2. Liikmesriigi õigusnormid, mille alusel antakse taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootjatele rohelisi sertifikaate, mida elektritarnijad ja teatavad elektritarbijad peavad seejärel vastavalt oma tarnitava või tarbitava elektrienergia koguhulgale teatavas koguses ostma, on ELTL artikliga 34 vastuolus, kui need õigusnormid välistavad selliste tootjate juurdepääsu toetuskavadele, kelle jaamad asuvad teise liikmesriigi territooriumil.
 3. Direktiivi 2009/28 artikli 3 lõige 3 on kehtetu osas, milles see annab liikmesriikidele pädevuse keelata või piirata selliste tootjate juurdepääsu oma toetuskavadele, kelle elektri jaamad, mis toodavad elektrit taastuvatest energiaallikatest, asuvad teises liikmesriigis.
 4. Nimetatud kehtetus jõustub kahe aasta möödumisel alates kohtuotsuse kuulutamisest.